

D05-02d6

OCENJEVANJE ORGANOV ZA VALIDIRANJE IN PREVERJANJE

Kazalo

1	NAMEN.....	2
2	POUDARKI PRI OCENJEVANJU ORGANOV ZA VALIDIRANJE/PREVERJANJE.....	2
2.1	Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije.....	2
2.2	Ocenjevanje organov za validiranje/preverjanje okoljskih trditev	3
2.2.1	EU ETS program: Preverjanje poročil o emisijah toplogrednih plinov po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2018/2067 z dopolnitvami.....	4
3	OBSEG OCENJEVANJA (GLEDE NA CELOTEN OBSEG AKREDITACIJE)	5
3.1	Vertikalne presoje	5
3.2	Opazovanje izvajanja preverjanja.....	6
4	ZAPISI	9
5	OPAZOVANJE EU ETS PREVERITELJA, KO IZVAJA PREVERJANJE V TUJINI	9
6	OCENJEVANJE PREVERITELJA, NOSILCA AKREDITACIJSKE LISTINE TUJEGA AKREDITACIJSKEGA ORGANA, KO PREVERJA PO EU ETS V SLOVENIJI	9
7	SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO	10
8	PREHODNE DOLOČBE	10
9	OBVLADOVANJE DOKUMENTA	10

1 NAMEN

Namen tega dodatka k D05-02 je določitev obsega in načinov ocenjevanja, ki so specifični za ocenjevanje organov za validiranje in preverjanje (V&V organ) po SIST EN ISO/IEC 17029 in spremljajočih programih validiranja in/ali preverjanja.

V ta namen se uporabljajo sledeči pojmi iz standarda SIST EN ISO/IEC 17029:

»**trditev**« – informacija(e), ki jo(jih) je navedla stranka. Trditev je predmet ugotavljanja validiranja in preverjanja. Trditev lahko predstavlja stanje v določenem trenutku ali pa zajema časovno obdobje. Trditev je lahko podana v obliki poročila, izjave, deklaracije, projektnega načrta ali konsolidiranih podatkov.

»**validiranje**« - potrditev trditve s predložitvijo objektivnih dokazov, da so izpolnjene zahteve za določeno nameravano prihodnjo uporabo ali aplikacijo. Objektivni dokazi lahko izvirajo iz resničnih ali simuliranih virov. Validiranje se uporablja za trditve o predvideni prihodnji uporabi na podlagi predvidenih informacij (potrditev verjetnosti).

»**preverjanje**« - potrditev trditve s predložitvijo objektivnih dokazov, da so bile izpolnjene določene zahteve. Preverjanje se šteje za postopek vrednotenja trditve na podlagi preteklih podatkov in informacij, da se ugotovi, ali je trditev vsebinsko pravilna in skladna z določenimi zahtevami. Preverjanje se uporablja za trditve v zvezi z dogodki, ki so se že zgodili, ali rezultati, ki so bili že doseženi (potrditev resničnosti).

2 POUDARKI PRI OCENJEVANJU ORGANOV ZA VALIDIRANJE/PREVERJANJE

Ocenjevanje V&V organov se nanaša na obseg akreditacije na področjih, opredeljenih v prijavi za akreditacijo ali v prilogi k akreditacijski listini.

Ocenjevanje vključuje ocenjevanje glavne lokacije V&V organa in dislociranih lokacij, kjer potekajo ključne aktivnosti, ter opazovanje izvajanja validiranja in preverjanja, ko se ta dogaja pri strankah.

2.1 Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije

Ocenevalna komisija med ocenjevanjem na glavni lokaciji oziroma dislociranih lokacijah V&V organa uporablja poleg splošnih tehnik ocenjevanja predvsem sledeče tehnike: pregled zapisov, pregled sistemskih dokumentov in razgovori z osebjem V&V organa. Osredotoči se še posebej na:

- status V&V organa, zagotovitev neodvisnosti, prepoznavanje tveganj za nepristranskost, ocenjevanje tveganja za neodvisnost, zaveza najvišjega vodstva k zagotavljanju nepristranskosti;
- organizacijsko strukturo organa, odbore;
- primerno ločitev med funkcijami validiranja in preverjanja, morebitnega svetovanja in drugih dejavnosti, ko gre za opravljanje več takih aktivnosti pri istem V&V organu;
- zavarovanje;
- poznavanje in pravilno razumevanje programa(ov) za validiranje/preverjanje;
- pogodbeno sodelovanje z lastnikom programa, ko je to relevantno;
- izmenjavo informacij z lastnikom programa, ko je to relevantno;
- pogodbeno razmerje s strankami (zahteva po sodelovanju, ko so odkrita dejstva ali informacije, ki bistveno vplivajo na izjavo o validiranju/preverjanju, sklicevanje na izjavo in uporabo znaka);

- skladnost sistema vodenja kakovosti z zahtevami standarda za ugotavljanje skladnosti (SIST EN ISO/IEC 17029, tč. 11);
- primernost kriterijev za usposobljenost osebja (pristop profesionalnega skepticizma, specifični za vsak program validiranja/preverjanja), vključenega v postopke validiranja/preverjanja (za vse funkcije, npr. za: pregled prijave, izbor osebja, planiranje, neodvisni pregled dokumentacije postopka odločitve, reševanje pritožb, prizivov);
- postopke usposabljanja/vzdrževanja usposobljenosti osebja, spremljanje njihovega dela;
- izbor osebja za validiranje/preverjanje;
- primernost postopkov validiranja/preverjanja, faze validiranja/preverjanja, planiranja;
- pravilno vključitev AUP (*»agreed-upon procedures«*) v akreditirane postopke (IAF MD 6), ko je to relevantno;
- izvajanje ključnih aktivnosti na dislociranih lokacijah;
- učinkovitost sistema nadzora nad lokacijami, kjer se izvajajo kritične aktivnosti, če je relevantno;
- obvladovanje in vzdrževanje zapisov z namenom dokazovanja učinkovite izvedbe procesa validiranja/preverjanja. Dokumentacija validiranja/preverjanja vključuje: prijavnne dokumente in dokazila o pregledu prijave, planiranje, način vzorčenja, delovno gradivo z obiska pri stranki in drugo gradivo, uporabljeno pri validiranju/preverjanju, dokumentacija, ki podpira zaključke izjave o validiranju/preverjanju, ter morebitno poročilo, dokazilo, da je dokumentacijo z validiranju/preverjanja pregledal neodvisni pregledovalec, odločitev o validiranju/preverjanju;
- pregled in priprava izjave o validiranju/preverjanju;
- postopek o morebitnih dejstvih, odkritih po izidu izjave o validiranju/preverjanju;
- sklicevanje na izjavo o validiranju/preverjanju in uporabo znakov;
- primernost podpogodbnikov, če je relevantno;
- dostopnost informacij, varovanje zaupnosti;
- sklicevanje na akreditacijo;
- druga morebitna določila programa validiranja/preverjanja.

2.2 Ocenjevanje organov za validiranje/preverjanje okoljskih trditev

Ko organi za validiranje in preverjanje ugotavljajo skladnost okoljskih izjav, upoštevajo, poleg zahtev standarda SIST EN ISO/IEC 17029, tudi zahteve standarda SIST EN ISO 14065, ISO 14066 in zahteve, navedene v opredeljenem programu. V primeru EU ETS programa (glej tč. 2.2.1) se poleg zgoraj naštetih standardov upošteva Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067 z dopolnitvami in drugi relevantni standardi.

Pri ocenjevanju organa za validiranje/preverjanje okoljskih informacij se poleg navedenega v točki 2.1 preveri še:

- proces razvoja vsakega novega programa preverjanja in validiranja (vhodne informacije) (IAF MD 6);
- odgovornost za dejavnosti, ki jih izvaja v okviru AUP, in za poročila o dejanskih ugotovitvah, ki jih izda kot rezultat uporabe tega postopka;
- izpolnjevanje etičnih zahtev za osebje (SIST EN ISO 14065, poglavje 4);
- postopek za opredelitev kompetenc za vsak program in sektor;
- izpolnjevanje kompetenc preveriteljev/validatorjev, tehničnih strokovnjakov in pregledovalcev (SIST EN ISO 14065, točke 7.3.4 – 7.3.9, ISO 14066);

- zagotovljenost dostopa do ustreznega (notranjega/zunanjega) znanja za posvetovanje v zvezi s programi (SIST EN ISO 14065, Priloge D, E in F);
- način in pogostost spremljanja osebja;
- podpogodbništvo in določitev obsega podpogodbenega dela;
- proces validiranja/preverjanja, določitev obsega/vrste posla s stranko (npr. preverjanje, validiranje, AUP ali njihovo kombinacijo);
- planiranje, priprava in dokumentiranje strateške analize za določitev obsega preverjanja/validiranja, ocena tveganja neskladnosti s kriteriji, vključitev informacije o nivoju zaupanja in pomembnost;
- pregled dokumentacije s strani neodvisne osebe, vsebina pregleda;
- postopek za odločanje, odločevalec, odločitev o trditvi ali poročilu o dejanskih ugotovitvah (AUP);
- priprava in izdaja mnenja o preverjanju/validiranju, vsebina, kvantitativne informacije;
- razpoložljivost informacij o procesu;
- pravila za sklicevanje na preverjanje/validiranje in uporaba znakov;
- upoštevanje IAF MD 6.

2.2.1 EU ETS program: Preverjanje poročil o emisijah toplogrednih plinov po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2018/2067 z dopolnitvami

V ta namen se uporabljajo sledeči pojmi iz Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067:

»**preverjanje**« pomeni dejavnosti, ki jih opravi preveritelj, da bi izdal poročilo o preverjanju v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2018/2067;

»**preveritelj**« pomeni pravno osebo ali drug pravni subjekt, ki opravlja dejavnosti preverjanja v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2018/2067 ter jo je akreditiral nacionalni akreditacijski organ na podlagi Uredbe (ES) št. 765/2008 in Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067, ali drugače pooblaščen fizično osebo, ne glede na člen 5(2) Uredbe (ES) št. 765/2008;

»**EU ETS presojevalec**« pomeni posameznega člana skupine za preverjanje, ki je odgovoren za opravljanje preverjanja poročila upravljavca ali operaterja zrakoplova in ni EU ETS vodilni presojevalec;

»**EU ETS vodilni presojevalec**« pomeni presojevalca sistema EU ETS, odgovornega za usmerjanje in nadzor skupine za preverjanje ter za opravljanje preverjanja poročila upravljavca ali operaterja zrakoplova in poročanja o njem;

»**tehnični strokovnjak**« pomeni osebo, ki zagotovi podrobno strokovno znanje in izkušnje o posebnih vsebinah, potrebne za opravljanje dejavnosti preverjanja za namene poglavja III in dejavnosti akreditiranja za namene poglavja V Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067;

»**poročilo upravljavca ali operaterja zrakoplova**« pomeni letno poročilo o emisijah oziroma poročilo o tonskih kilometrih, ki ga mora predložiti upravljavec naprave / operater zrakoplova v skladu s členom 14(3) Direktive 2003/87/ES, poročilo o izhodiščnih podatkih, ki ga predloži upravljavec v skladu s členom 4(2) Delegirane uredbe (EU) 2019/331, poročilo o letni ravni dejavnosti, ki se zahteva za prilagoditev prehodne brezplačne dodelitve v skladu s členom 10a(20) Direktive 2003/87/ES, ali poročilo o podatkih o novih udeležencih (izvedbena uredba (EU) 2019/1842).

Pri ocenjevanju preveriteljev poročil o emisijah toplogrednih plinov se poleg navedenega v točki 2.1 in 2.2 preveri še:

- primernost kriterijev za usposobljenost EU ETS presojevalcev, tehničnih strokovnjakov, neodvisnih pregledovalcev (specifični za program), praviloma se izpelje razgovor tudi z EU ETS presojevalcem (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člani 36 – 40, EA-6/03 M, IAF MD 6);
- usposobljenost za preverjanje poročil o izhodiščnih podatkih, poročil o podatkih o novih udeležencih ali letnih poročil o ravni dejavnosti – skupina dejavnosti 98 (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 37, Izvedbena uredba Komisije (EU) 2020/2084);
- izvajanje postopka preverjanja (pogodbene obveznosti, določitev časa (EA-6/03 M, Priloga D), strateška analiza, analiza tveganja, program preverjanja, priprava notranje dokumentacije, poročila o preverjanju, ...);
- preverjanje pri skupini dejavnosti 98 (EA-6/03 M, 8.4.4);
- izpolnjevanje pogojev za neopravljene obiske na lokaciji;
- poenostavljeno preverjanje naprav;
- izvajanje virtualnih obiskov na lokaciji (Uredba (EU) 2020/2084) in odobritev le-tega s strani pristojnega organa (Competent Authority);
- pregled in priprava izjave o preverjanju, morebitnih dejstev po izdaji poročila o preverjanju in pisne izjave (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 27, ISO 14064-3, EA-6/03), poročila o izhodiščnih podatkih, poročila o podatkih o novih udeležencih, letna poročila o ravneh dejavnosti;
- upoštevanje zahtev EA-6/03 M, in drugih dokumentov, ki jih izda EU, DG Clima;
- upoštevanje standarda SIST EN ISO 14064-3, ISO 14066;
- pravila za menjavo vodilnih presojevalcev pri operaterjih zrakoplova;
- kjer je relevantno, poročilo z nadzora nad delom akreditiranega preveritelja, ko preverja v drugi državi članici;
- izvajanje preverjanj v tujini;
- izvajanje ključnih aktivnosti na dislociranih lokacijah;
- učinkovitost sistema nadzora nad lokacijami, kjer se izvajajo kritične aktivnosti, če je relevantno;
- sodelovanje s pristojnim organom (MOPE).

3 OBSEG OCENJEVANJA (GLEDE NA CELOTEN OBSEG AKREDITACIJE)

3.1 Vertikalne presoje

Pri V&V organu ocenjevalci na začetnem in ponovnih ocenjevanjih izvedejo skupaj vsaj tri vertikalne presoje za posamezen program validiranja/preverjanja. Pri izboru se upošteva tudi primere organizacij z več lokacijami («multi site») in primere postopkov preverjanja/validiranja, izvedenih v tujini.

Ob rednih nadzornih obiskih se izvede vsaj ena vertikalna presoja za posamezen program validiranja/preverjanja tako, da se zagotovi, da so pregledana vsa področja akreditiranja v enem akreditacijskem ciklu. Izvedene vertikalne presoje se z informacijo o področju in programu dokumentira tudi v Planu opazovanj in vertikalnih presoj (OB05-66).

V primeru **EU ETS programa** se na začetnem ocenjevanju naredi, če je le mogoče (če ima preveritelj stranko), po ena vertikalna presoja za vsako skupino dejavnosti iz obsega akreditacije (1-12, 98, 99). Ob vsakem nadzoru je potrebno narediti vertikalno presojo za skupino dejavnosti 1a ali 1b, ko sta le-ti v obsegu akreditacije. V nadaljnjih 3 nadzorih in ponovnem ocenjevanju se izvedbo vertikalnih presoj planira na način, da so le-te izvedene za vsako skupino dejavnosti iz obsega akreditacije v okviru enega akreditacijskega cikla. Praviloma se izbere primere pri upravljavcih naprav z veliko količino emisij in

kompleksnimi emisijami (tudi procesne). Vsaj pri eni vertikalni presoji pri začetnem ocenjevanju je potrebno preveriti korektnost izračuna količine skupnih emisij na osnovi originalnih dokumentov/podatkov (navzkrižna kontrola). V nadaljevanju se izvede takšen izračun vsaj enkrat na dve leti. Postopek se lahko izvede na primeru vertikalne presoje ali na primeru opazovane presoje.

Pri izboru primerov za vertikalne presoje se upošteva tudi planirana opazovanja izvajanj preverjanj tako, da se zagotovi enakomerno zastopanost akreditirane dejavnosti v ocenjevanem vzorcu.

Ko preveritelj zaprosi za širitev obsega akreditacije na novo skupino dejavnosti, je potrebno oceniti njihovo kompetentnost in narediti vertikalno presoj za prijavljen obseg akreditacije.

3.2 Opazovanje izvajanja preverjanja

Ocenjevanje V&V organa pri izvajanju validiranja/preverjanja pomeni ugotavljanje, ali se postopki validiranja/preverjanja izvajajo po pravilih, kot so zapisana v sistemu vodenja V&V organa in V&V programu, ali sestava članov za validiranje/preverjanje izkazuje primerno poznavanje in razumevanje kriterijev za validiranje/preverjanje, programa za validiranje/preverjanje in drugih relevantnih dokumentov ter ali ima potrebne preveriteljske veščine in sposobnost za izvajanje validiranja/preverjanja.

V okviru začetnega ocenjevanja in ponovne ocenitve V&V organa se opazuje reprezentativni del validiranj/preverjanj oziroma najmanj eno validiranje in eno preverjanje, ko se le-to izvaja pri stranki v okviru posameznega V&V programa. Plan opazovanja in vertikalnih presoj pripravi vodja področja akreditiranja po začetnem ocenjevanju V&V organa za dobo akreditacijskega cikla in se po potrebi revidira.

V primeru **EU ETS programa** se v okviru začetnega ocenjevanja, če je mogoče, izvede najmanj eno opazovanje za vsak, v spodnji tabeli definiran, grozd (A-I). Če preveritelj za določen grozd nima strank, se SA odloči, ali bo akreditacijo vseeno »pogojno« podelila ali ne. »Pogojna« podelitev akreditacije je mogoča le, če preveritelj dovolj zgodaj obvesti SA o nameravani izvedbi preverjanja za »pogojno« podeljen obseg akreditacije, da SA lahko izvede opazovanje. V primeru ugotovljenih neskladnosti ob prvem opazovanju za grozd, lahko SA akreditacijo začasno prekliče ali odvzame. Če preveritelj do konca akreditacijskega cikla ne pridobi stranke, ki bi opravljala dejavnosti za "pogojno" podeljen obseg, se stranki akreditacija za ta del obsega prekliče. V primeru širitve akreditacije na nov grozd dejavnosti preverjanja, ko preveritelj nima strank, SA lahko podeli »pogojno« širitev obsega akreditacije za obdobje štirih let od podelitve akreditacije za nov grozd dejavnosti.

Za preverjanje poročil o izhodiščnih podatkih, poročil o podatkih o novih udeležencih ali letnih poročil o ravni dejavnosti v okviru skupine dejavnosti 98 ni mogoča podelitev akreditacije brez opazovanja preverjanja.

Opazovanja se planira na način, da so le-ta izvedena za vsaj eno skupino dejavnosti znotraj posameznega grozda iz obsega akreditacije v okviru enega akreditacijskega cikla.

V okviru ponovnega ocenjevanja se izvede opazovanje pri vsaj eni skupini dejavnosti. Število in področje, kjer se bo izvedlo opazovanje, je odvisno od rezultatov predhodnih opazovanj, kompleksnosti področij iz obsega akreditacije, števila upravljavcev in operaterjev zrakoplovov, kjer se opravljajo preverjanja, števila EU ETS presojevalcev in EU ETS vodilnih presojevalcev in njihovih izkušenj s preverjanjem.

V primeru širitve na novo skupino dejavnosti v okviru enega grozda, je potrebno izvesti vertikalno presojo za to skupino dejavnosti. Če pa gre za širitev akreditacije na nov grozd, je potrebno izvesti opazovanje. Če to ni mogoče, se SA odloči, ali bo akreditacijo vseeno »pogojno« podelila ali ne in za to situacijo veljajo zgoraj navedena pravila.

Kadar je primer, se naprave, ki uporabljajo CEMS (Continuous Emission Monitoring System), vključijo v opazovalni program vsaj enkrat na akreditacijski cikel.

V primeru, da preveritelj za neko skupino dejavnosti nima več stranke, SA za to dejavnost akreditacijo začasno odvzame ali jo prekliče, če ni več mogoče dokazovati usposobljenosti, razen če je preveritelj sposoben dokazati stalno usposobljenost na enakovreden način (npr. vzdrževanje akreditacije s podobnim obsegom).

Grozd	Skupina dejavnosti	Obseg akreditacije / podskupine
A	1a, 1b, 7	<ul style="list-style-type: none"> – Izgorevanje goriv v napravah, v katerih se uporabljajo samo komercialna standardna goriva, kot so opredeljena v Izvedbeni uredbi (EU) 2018/2066, ali če se v napravah kategorije A ali B uporablja zemeljski plin – Izgorevanje goriv v napravah, brez omejitev – Proizvodnja papirne kaše iz lesa ali drugih vlaknatih materialov – Proizvodnja papirja ali kartona
B	6	<ul style="list-style-type: none"> – Proizvodnja cementnega klinkerja – Proizvodnja apna ali žganje dolomita ali magnezita – Proizvodnja stekla, vključno s steklenimi vlakni – Proizvodnja keramičnih izdelkov z žganjem – Proizvodnja izolacijskega materiala iz mineralne volne – Sušenje ali žganje mavca ali proizvodnja mavčnih plošč in drugih mavčnih proizvodov
C	2, 8	<ul style="list-style-type: none"> – Rafiniranje nafte – Proizvodnja industrijskih saj – Proizvodnja amonijaka – Proizvodnja organskih kemikalij v rinfuzi s krekingom, reformingom, delno ali polno oksidacijo ali s podobnimi procesi – Proizvodnja vodika (H₂) in sinteznega plina – Proizvodnja natrijevega karbonata (Na₂CO₃) in natrijevega bikarbonata (NaHCO₃)
D	3, 4, 5	<ul style="list-style-type: none"> – Proizvodnja koksa – Praženje ali sintranje kovinske rude (vključno s sulfidno rudo), vključno speletiranjem – Proizvodnja surovega železa ali jekla (primarno ali sekundarno taljenje), vključno s kontinuiranim litjem – Proizvodnja ali predelava železnih kovin (vključno z železovimi zlitinami) – Proizvodnja sekundarnega aluminija – Proizvodnja ali predelava neželeznih kovin, vključno s proizvodnjo zlitin – Proizvodnja primarnega aluminija ali glinice (emisije CO₂ in PFC)
E	9	<ul style="list-style-type: none"> – Proizvodnja dušikove kisline (emisije CO₂ in N₂O) – Proizvodnja adipinske kisline (emisije CO₂ in N₂O) – Proizvodnja glioksala in glioksilne kisline (emisije CO₂ in N₂O)

Grozd	Skupina dejavnosti	Obseg akreditacije / podskupine
F	10, 11	<ul style="list-style-type: none"> – Zajemanje toplogrednih plinov iz naprav, ki jih ureja Direktiva 2003/87/ES, za transport in geološko shranjevanje na območju shranjevanja, dovoljenem v skladu z Direktivo 2009/31/ES – Transport toplogrednih plinov za geološko shranjevanje na kraju shranjevanja, ki ga dovoljuje Direktiva 2009/31/ES, razen tistih emisij, ki jih zajema druga dejavnost iz Priloge I k Direktivi 2003/87/ES – Geološko shranjevanje toplogrednih plinov na območju shranjevanja, dovoljenem v skladu z Direktivo 2009/31/ES
G	12	– Letalske dejavnosti (podatki o emisijah)
H	98	– Druge dejavnosti v skladu s členom 10a Direktive 2003/87/ES
I	99	– Druge dejavnosti, ki jih država članica vključi v skladu s členom 24 Direktive 2003/87/ES in jih je treba podrobno navesti v akreditacijski listini

Pred pričetkom opazovanja V&V organ za opazovano validiranje/preverjanje posreduje program validiranja/preverjanja z informacijami o članih skupine za validiranje/preverjanje, lokacijah preverjanja in plan validiranja/preverjanja. Ocenjevalec oceni posredovano dokumentacijo in temu prilagodi ocenjevanje.

Pri opazovanju/ocenjevanju delovanja skupine za validiranje/preverjanje morajo ocenjevalci pozorno spremljati:

- delovanje/medsebojno sodelovanje članov skupine za validiranje/preverjanje (tudi opazovalcev, prevajalcev ...), vodenje skupine (obvladovanje sprememb v planu);
- način komuniciranja s stranko (začetni (vsebina), zaključni sestanek (vsebina), obvladovanje nepredvidljive situacije);
- poznavanje zahtev programa za validiranje/preverjanje ter drugih relevantnih dokumentov, postopkov in tehnik validiranja/preverjanja (način izbire vzorca, preverjanje nadzora nad podatki in sledenje podatkom ...);
- sposobnost pridobivanja stvarnih dokazov (primernost postavljenih vprašanj in osredotočenje na pomembne zahteve);
- usposobljenost osebja, ki izvaja validiranje/preverjanje, za analizo korektnosti podatkov, na podlagi katerih je pripravljena trditev. Taka oseba mora imeti izkušnje in znanje (training) na področju ocenjevanja/obvladovanja podatkov, računovodskih principov;
- poznavanje mednarodnih/nacionalnih zahtev za validiranje/preverjanje po programu in poznavanje zahtev za usposobljenost osebja stranke;
- uskladitev različnih mnenj o ugotovitvah, nestrinjanja zapisana;
- poročanje o ugotovitvah (pravilna določitev ugotovitve, neskladnosti ne smejo biti poročane kot možnosti za izboljšavo; ugotovitev povezana s kriterijem in dokazilom);
- čas trajanja, primernost priprave programa validiranja/preverjanja (relevantnost lokacij, pokritje obsega).

Po zaključku izvedenega validiranja/preverjanja, ki je bilo opazovano s strani SA ocenjevalcev, mora V&V organ v roku dveh tednov SA predložiti poročilo o validiranju/preverjanju, zaključke o rezultatih validiranja/preverjanja in osnutek izjave o validiranju/preverjanju za opazovani primer. Ocenjevalna

komisija pripravi poročilo o ocenjevanju izvedbe ugotavljanja skladnosti (OB05-43), ki vključuje tudi informacije o oceni vsebine naknadno poslanega poročila.

Ocenjevalci med opazovanjem validiranja/preverjanja ocenjujejo delovanje celotne skupine za validiranje/preverjanje.

Ocenjevalci obvestijo člane skupine za validiranje/preverjanje o rezultatih z opazovanja, če je mogoče, takoj po opazovanju.

4 ZAPISI

Vsak ocenjevalec beleži zapise o izvedenem ocenjevanju v kontrolno listo (OB05-77) tako, da je razviden obseg in način ocenjevanja posameznih elementov sistema, glede na zahteve relevantnega standarda, dodatnih zahtev, shem in vodil za organe za validiranje/preverjanje, kot tudi morebitne splošne ugotovitve in posebne pripombe ter navezava na ugotovljene neskladnosti. Še posebej pomembno je, da se za izvedene vertikalne presoje natančno opredeli področje (npr. program validiranja/preverjanja, sogovornik, pregledani zapisi in zaključki).

Strokovni ocenjevalec elemente sistema, ki jih je ocenjeval horizontalno (ugotavljanje ustreznosti in učinkovitosti sistemskih ureditev), vpisuje v prvo tabelo v obrazcu. Te elemente obvezno označi tudi v tabeli za Horizontalno ocenitev.

Obvezna priloga kontrolne liste strokovnega ocenjevalca je tudi OB05-43 – Poročilo o ocenjevanju izvedbe ugotavljanja skladnosti. Poročilo se pripravi za vsak opazovani postopek posebej.

V zapisih V&V organa se hranijo tudi informacije o državah članicah, kjer preveritelj opravlja preverjanje.

SA ob zaključku postopka akreditiranja izda akreditacijsko listino s priložo v obsegu, v katerem je ugotovila izpolnjevanje zahtev za akreditacijo.

5 OPAZOVANJE EU ETS PREVERITELJA, KO IZVAJA PREVERJANJE V TUJINI

Skladno s členom 50(5) Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067 lahko SA v primeru, ko akreditiran preveritelj opravlja preverjanje poročil o emisijah toplogrednih plinov v drugi državi članici, zaprosi nacionalni akreditacijski organ države članice, v kateri se preverjanje opravlja, da opravi opazovanje preverjanja v imenu SA.

Postopek se izvede skladno s postopkom za čezmejno akreditacijo.

6 OCENJEVANJE PREVERITELJA, NOSILCA AKREDITACIJSKE LISTINE TUJEGA AKREDITACIJSKEGA ORGANA, KO PREVERJA PO EU ETS V SLOVENIJI

Skladno s členom 50(5) Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2067 lahko akreditacijski organ države članice, ki je preveritelja akreditiral, zaprosi SA, da izvede nadzor nad preveriteljem, akreditiranim v državi članici, ko le-ta opravlja preverjanje na območju Slovenije. V tem primeru se SA z akreditacijskim organom države članice dogovori o načinu nadzora in ob morebitni izvedbi nadzora sporoči rezultate nadzora akreditacijskemu organu, ki je akreditiral preveritelja (Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067, člen 74(1)).

Postopek se izvede skladno s postopkom za čezmejno akreditacijo.

7 SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO

Točka 2.1 dopolnjena z elementi ocenjevanja, kot so: zahteva za sodelovanje z lastnikom programa in s strankami, zahteva za usposobljenost (pristop profesionalnega skepticizma), pravilno vključenost AUP.

V točki 2.2 dodan standard ISO 14066 in element ocenjevanja: proces razvoja novih programov, dokumentiranje strateške analize.

V točki 2.2.1 pri uporabljenih izrazih je podana bolj podrobna navedba vrste poročil, ki jih preverja preveritelj. Pri elementih ocenjevanja je bolj izpostavljena skupina 98.

V točki 3.2 bolj jasno opredeljeno pravilo za izvedbo opazovanja pri začetnem ocenjevanju in pravilo za izvedbo opazovanj v akreditacijskem ciklu ter za primer CEMS. Dopolnjeno pravilo glede »pogojne« podelitve širitve na nov grozd dejavnosti preverjanja. Skladno z Izvedbeno uredbo (EU) 2024/1321 posodobljeni opisi podskupin dejavnosti preverjanja po EU ETS programu.

8 PREHODNE DOLOČBE

Skladno z Izvedbeno uredbo (EU) 2024/1321 so posodobljeni opisi podskupin dejavnosti preverjanja po EU ETS programu, ki se začnejo uporabljati s 1. 1. 2025.

9 OBVLADOVANJE DOKUMENTA

Veljaven dokument se nahaja v i4 (informacijski sistem SA). Čistopis je objavljen na spletni strani SA, v tiskani obliki pa je dostopen na sedežu SA.

Posamezni izvodi so lahko obvladovani tudi v fizični obliki. Prejemniki oziroma mesta hranjenja so razvidni iz zapisov o izdaji dokumenta.

Drugi izpisi in kopije dokumenta so informativnega značaja in niso obvladovani izvodi. Veljavnost teh dokumentov je treba preveriti v i4 ali na spletni strani SA.